

Předpláči se

Pro Prahu: celoročně 5
zl., půlletně 2 zl. 50 kr.,
čtvrtletně 1 zl. 25 kr.
Pro venkov: celoročně
5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl.
80 kr. čtvrtletně zl. 1.40
Jednotlivá čísla prodá-
vají se po 12 kr.
jednotlivé přílohy hud.
po 50 kr.,
Za inseráty se platí mimo
kolek pouze 2 kr. za řá-
dek drobného písma.

DALIBOR.

časopis

Jen frankované listy
přijímají se.
Rukopisy redakci zaslané
nevracejí se.

Předplatné přijímá admi-
nistrace v č. 147-I.
(Karlova ulice.)

Dopisy týkající se redakce
buďtež zasílány franko
p. dru Ludevítovi Pro-
cházkovi do č. 9
v Ječné ulici.

věnovaný zájímům světské i církevní hudby a zpěvácckých spolků českoslov., zároveň pak
organ „Maticе hudební“

s četnými přílohami hudebními.

Redaktor:

Dr. Ludevít Procházka.

Vychází každou sobotu.

Majitel:

Emanuel Starý.

Památné dni hudební.

28. března	1766	nar. Jos. Weigl, op. skl. — v Eisenstadtu v Uhrách.
" "	1840	† B. F. Thibaut, hudeb. spis., jakožto prof. na právnické fa- kultě v Heidelbergu.
" "	1846	I. provoz, Lisinského chorvátské opery „Ljubav i Zloba“ — v Záhřebě.
28. "	1805	I. prov. Maršnerovy zpěv. „Úpír“ — v Lipsku.
" "	1852	I. prov. zpěv. Penteriederovy „Strašná noc v zámku Galuzzi — v Praze (po česku).
29. "	1836	I. provoz. zpěv. „Novicka z Palerma“ Bicharda Wagnera — v Děvině.
30. "	1805	† Mat. Gabler, hudeb. spis. — v Wembdingenu v Bavořích (nar. 22. ún. 1736).
" "	1838	I. provoz. Amb. Thomasovy zpěv. „Le Perquier de la Re- gence“ — v Paříži.
" "	1843	I. provoz. koncertní ouvert. Z. Godschmidta (naroz. v Praze) — v Lipsku.
31. "	1732	nar. J. Haydn — v Rohravě v Uhrách.
" "	1824	I. prov. zpěv. „Eurynthe“ K. M. Webra — v Drážďanech.
" "	1836	I. koncert B. F. Chopina v Paříži.
" "	1841	I. prov. symfonie do B-dur od Rob. Šumanna v Lipsku.
" "	1867	I. české provoz. Mendelssohnovy Antigony pražsk. „Hlaholem“
1. dubna	1869	† Alex. Dreyšok, skladatel a slov. pianista v Vlašských Be- nátkách.
" "	1803	† Viktorin Brizi, sklad. a varh. v Poděbradech.
2. "	1804	nar. Frant. Lachner, sklad. a dvor. kap. v Mnichově, v Reinu v Bavorsku.
" "	1840	I. provedení oratoria „Zboření Jerusalema“ Ferd. Hillera v Lipsku.
" "	1849	I. české provoz. Haydenova oratoria „Stvoření světa“ — v Praze.
3. "	1827	† Avnošt Fl. B. Chladný, slov. akustik v Vratislavii
" "	1850	† Jan V. Tomášek, skl. v Praze.

Několik praktických pokynutí o tvo- ření „krásného tonu“, o vokalisaci a o vyvinutí hlasu.

Sděluje J. Pech.

(Pokračování.)

Má-li „vyvinování hlasu“ zdárně před se jíti, jest — zvláště z počátku, kdy ústrojí hlasové nena-
bylo ještě dostatečné spůsobivosti a utuženosti — za-
potřebí největší šetrnosti, a v skutku nejpřednější
zásadou mělo by tu vždycky býti: ani toho nej-
menšího úspěchu nechtít vynucovat ná-
silím; neboť každý takto dosažený úspěch jest úspě-
chem pouze zdánlivým a ústrojí hlasovému (ne-li

zdraví vůbec) tím záhubnějším, čím větší horlivostí
a vytrvalostí jej se domáháno. Proto jest i z počátku
věcí tak velice důležitou, pečlivě dbáti též o to, by
hlas ze svých přírodou vytknutých „registříků“ ná-
silně nevystupoval; o čemž dále ještě obsírněji pro-
mluvím.

Jest naprostou nutností, obmeziti se z počátku
na cvičení „krásného tonu“ (jak jsem je byl hned na
začátku článku svého popsal), od prostřední polohy
hlasu začínaje a chromaticky (všemi půltony)
nahoru i dolů postupuje, pouze v tom objemu, jak
dalece jest žáku zcela lehce a spolehlivě přístupným.
Jak mile při cvičení „prsním hlasem“ ve výši zvuk
hlasu stísněným se stává a tvoření „otevřeného tonu“
(při nepěkném, stísněném zvuku patrně však už ne
„krásného tonu“) bez velikého násilí více možným
není; neb jakmile v hloubce při lehkém dechu ton
již dokonce uhasíná a toliko ještě možnost zbývá,
násilným tlakem („forcírováním“) jakýsi hrubý, ne-
pěkně rozplesklý zvuk vylouditi*): tu naznačuje se
přirozená hranice sama, již bez citelného trestu nikdy
nelze překročiti — a byť i tento počátečný volný
objem „prsního hlasu“ nepřesahoval pouhou sekstu! **)

Tím prospěšnějším však jest, co možná záhy
počítati i s cvičením „falsetu“ v přirozené jeho poloze,
kde pak opět „otevřený ton“ (ovšem že „falsetový“)
zeela volně se ozývá. Ovšem nebude objem těchto
„volných“ tonů falsetových hned příliš velký (snad
jen 2, 3 půltony), a mnohemu se z počátku třeba
ani jediný „otevřený“ aneb jen pěkný „krytý“ ton
falsetový neozve (zejména mnohým „barytonům“
„mezzosopranům“ „altům“ a „basům“); mám však
za to, že při nějaké vytrvalosti v pokusech konečně

*) V obou případech celá tvářnost zvuku nápadně se
mění a výslovnost (vokalisace) stává se méně zřetelnou.

**) U hlasů příliš ještě mladých, nevyvinutých aneb u hlasů
již příliš násilím poškozovaných není ani toto tak velkou vzá-
cností; vyvinutější aneb zachovalejší hlasy však mívají často
hned od počátku i přes oktavu volných „prsních tonů“.

každý by mohl s prospěchem užití zejména „otevřeného“ tonu falsetového aspoň k účeli vyvinování hlasu, ne-li již k účeli přímo uměleckému.

Z toho patrně, že z počátku mezi nejvyšším volným tonem „prsního hlasu“ a „falsetem“ zůstane často dosti značná nevyplněná mezera. Příčina toho záleží v tom, dilem že hlasivky nenabýly ještě k volnému utvoření vyšších prsních tonů potřebné síly a pružnosti, hlavně pak že každému začátečníku je to více méně obtížným, při značně větším otevření úst (t. j. při rozevřenějších čelistích), jakého vyšší tony nutně vyžadují, udržeti stále stejnou kyprost rtů i ostatních svalů obličejů. Zdálo by se tedy býti takřka přirozeně nutným toho následkem, že by každý učitel zpěvu rozumně mírným, vytrvale postupným cvikem (jak se to přec při každém tělocviku děje) snažil se zpěvní organ žáků svých vzdělati tím způsobem, aby znenáhla nabýval spůsobnosti nejen k dokonalému vyplnění této mezery než i k vyplnění všech jiných, jakkoli nazvaných uměleckých požadavků — pak by ale dokonalost ve zpěvu byla příliš obyčejnou, a proto musí nevědomost s nesvědomitostí svůj rej prováděti ještě dál, až i tu se jednou obecně rozbřesne. *)

Většina těchto „učitelů“ (!) nechává žáky své vlastně beze všeho návodu namáháním plných plic křičet, kam a jak jen jim „hrdlo stačí.“ S přetvárnými bohužel oběťmi této „methody“ (!) setkáváme se vždy a všude: zmíněná již stísněnost hlasu v nejvyšší a v nejhlubší poloze (nejčastěji s „patrovým přízvukem“ spojená), nevyrovnanost zvuků, časté distonování, mlhovitá koloratura a obyčejně též taková vokalisace jsou neklamnými znaky jejich, a velmi časný dokonalý úpadek hlasu (když byly stálým přepínáním hlasivky potřebné pružnosti už pozbyly) obyčejným jejich podílem.

Nepochybně pak zastrašení takovými výsledky, a z části snad i ze spekulace (aby totiž nedočkavým žákům svým — zejména pak žákyním — hned od počátku zpívání v celém objemu hlasu bez každé mezery umožnili) někteří poněkud již svědomitější učitelové „vynalezli“ dříve zmíněný tak zvaný „hlas hlavový,“ kterýž pak pilným cvikem sesilovati se snaží, aby spodnějšímu „volně otevřenému“ hlasu prsnímu poněkud přec se podobal; avšak jaký to ohromný rozdíl mezi jadrným (a zpívajícího i posluchače ještě méně než nejvyvinutější „hlas hlavový“ unavujícím) volně vyvinutým vysokým „otevřeným“ tonem prsním a tímto, obyčejně přec jen dosti nuzně sesíleným, hned od prvopočátku úzkostlivě krytým tonem! Připadá mně to vždycky, jako bych viděl silný, zdravý, ovšem velmi zvolna avšak ve svém vlastním pásmu v přírodě volně vyrostlý strom vedle útlého choulosti-

vého — rychle ve skleníku vypěstovaného — zákrsku. *)

Rozumí se samo sebou, že většina uměleckých výkonů vyžaduje jak duševnímu tak estetickému výrazu přiměřeně strídavého užití nejen „otevřeného“ nýbrž i v rozmanitém stupni „krytého“ tonu, avšak k účeli „vyvinování hlasu“ odporučuji vřele až do úplného scelem a vyrovnání jeho výhradně cvičení volným „otevřeným“ tonem“ v celém objemu hlasu: neboť volně utvořeným tonem „otevřeným“ nabývá hlas zároveň již i spůsobnosti k utvoření tonu „krytého“ jakož i k přecházení z jednoho do druhého; a všecka v onom nabytá obratnost v míře na mnoze ještě z většené přechází i v tento sama sebou, což o opácném směru nikdy neplatí. Každodenní zkušenost nás o tom poučuje; platí zde totéž pravidlo jako při cvičení na kterémkoli hudebním nástroji, totiž že postupujeme od hrubšího (v ušlechtilém smyslu) k jemnějšímu.

Co pak se týče druhého, vyššího rejstříku falsetového (mnohem lepším právem „rejstříkem hlavovým nazvaného), tu mám za nejprospěšnější: ob čas jen a co nejlehčeji zkoušeti, zda-li spůsobnost k vytvoření některých tonů jeho snad již se nedostavila, ve cvičení jich pak pokračovati s největší šetrností. Ostatně lze v praxi rejstříku toho upotřebiti vlastně jen co jakéhosi „surrogatu instrumentální hudby“ v partiích koloraturních, poněvadž zvuk jeho mocnějšího jakéhos dramatického výrazu schopen není, a pravé určitosti vokalisace (zvláště pak výslovnosti souhlásek) už naprosto v něm dosíci nelze; kdežto spodnější rejstřík falsetový takového schopen jest vyvinutí, že mimo absolutní sílu hmotnou často v každém jiném ohledu prsnímu úplně se vyrovná.

Tímto způsobem „vyvinutý“ hlas bude pak zajisté také dokonale „vyrovnaným“ a proti všem pohromám co možná nejlépe pojistěn.

(Pokračování.)

*) Nechtěje z úmyslu dotýkati se „našinců“, uvádím za příklad dva slavené hosty, již čtenářům budou v dobré ještě paměti: p. rytíře de Stagno a Julia Stockhausena. Jak tvrdě, prázdne a přímo až chorobně zněly vysoké tony, které mladý zvukným hlasem nadaný pěvec onen tak příliš rád a často vyluzoval (zvedaje při tom hlavu tak nemírně, až napnutost hrdla i zrak nemile dojímal); a jak mužně, lahodně i plně naproti tomu zněl hlas mnohem již staršího mistra Stockhausena v celém svém 2 oktavy obsahujícím objemu! U dan pak obyčejně vyvinutí vyšší polohy hlasu neustálým užíváním výhradně „krytého“ tonu bývá úplně zanedbáno aneb i často zmíněným už barbarským násilím hlas na dobro rozkotán; řádně vyvinutý a vyrovnaný hlas jest u nich ještě vzácnější výminkou než u „silnějšího“ pohlaví. Bych však i zde pro možnost řádného vyvinutí hlasu uvedl doklad všeobecně známý, podotýkám, že na př. koloraturní primadona naše slč. Eleonora z Ehrenbergů i nejbrillantnější umělkyně až do nejkrajnějších mezi objemného hlasu svého provádí vždy stejnou dovedností a vytrvalostí jak tonem „krytým“ tak „otevřeným“, a že v hlase jejím sotva kdy se jeví značnější stopa jakékoliv indisposice neb umdlenosti.

*) Vždyť pak přece známo, že cvičení skoro na všech hudebních nástrojích obmezuje se z prvopočátku nutně jen na praskrovňoučkový objem (při pianu toliko na 5 tonů); oč tedy ještě důležitějším musí býti takové moudré obmezení při zpěvu, kde velkou část tonů skoro každý teprv sám si tvořit musí!

Z ciziny a Rakouska.

** Z Vídně (Pův dop). Beseda zpěváckého spolku slovanského ve Vídni odbývána byla posledně dne 13. března v místnostech „zahradnické společnosti“ řízením p. prof. A. Förchtgotta s výsledkem velmi čestným. Zvláště sborům přísluší všechna chvála: šly vesměs precizně a ohnivě, čemuž tím více diviti se musím, poněvadž se tentokráte ku produkci neprovedly nic více než tři zkoušky. V první řadě jest to ovšem zásluha obratného Förchtgotta, jenž jako snad nikdo jiný — čerstvě a při tom důkladně sbory nastudovati dovede, aniž by zpěváka omrzela neb unavil; při tom účinkuje svou osobností jakož i neobyčejnou duchapřítomností při dirigování tak na jednotlivce, že jest chyby pouhou téměř nemožností. Oddíl tenorový sboru našeho obohacen jest v poslední době výtečnou silou tenorovou v osobě p. Jerie, žáka p. prof. Förchtgotta, jehož hlas vyznamenává se krásným i příjemně mohutným timbrem. Förchtgottovy „zvuky slovanské“, kteroužto piecov otevřen byl koncert, účinkovaly tak mocně jako vždy na obecenstvo. Též „slovinské národní písně od Čebejeva se líbily; vynikají dobrou harmonizací a zajímavým živlem rytmickým. Celek se poněkud vleče a snesl by rozumné zkrácení. Finální veselý tanec „Žuláj, žuláj, pókazuj“ uchvátí vždy bujným rytmem svým; Nováčkova „Hrnčířská“ neměla očekávaného účinku. Koncert zakončil rázný Hendrychův sbor (srbský proti Turkům), v němž zvláště chvály zasluhuje solové kvarteto. Za doprovázení při sborech na klavíru zasluhuje vděčné pochvaly p. Eichler.

Mezi jednotlivými těmito sbory umístěna byla solová čísla. Alardovo duo pro housle s průvodem piana provedli zdařile pp. Greipel a Buchta. Slě. Tomsova zapěla nám Donizettiho arii ze zpěvohry „La Favorita“ a „Pěvcovu prosbu“ od K. Bendla s hlasem ve výšce poněkud zastřeným. Líbila se velice, tak že po hojném potlesku přidati musela ještě jednu českou píseň národní, která charakteru hlasu jejího úplně byla přiměřena a velmi krásně účinkovala v korektním a vřelém přednesu. Velmi se nám zavděčil p. Staroušek, solista na klarinet, Webrovým koncertinem. Jeho ton vyniká lahodou i vroucností; jeho obratnost technická jest obdivuhodna. Zábava večera toho byla nenucena navzdor tomu, že nad obyčej dámský náš svět skrovně se dostavil ku koncertu.

Čekali jsme též moravské poslance, již byli pozváni do středu našeho. Nepřišli. Snad si to nechtěli „tam nahoře“ pokazit. — Jediný slovinský poslanec nás poctil svou návštěvou! **K.**

** V Antverpenu připravuje se k provozování nová skladba Ed. Grégoira „Scènes de la vie champêtre“ („Výjevy z života venkovského“) pro soli, sbor a orchestr, v nížto také nedávno v Itálii vynalezený nástroj „Melo-piano“ jest obligatním.

** Z Kodaně. Každý třetí rok uspořádá zdejší jednota hudební koncert, jehožto výnos vždy určen jest jejímu řediteli, skladateli N. Gade-ovi. Poslední, dne 24. února b. r. odbývaný koncert byl opět skvělou ovací, kteroužto vděční Dánové vyslovili své uznání jednomu

z prvních svých velduchů způsobem srdečným a upřímným. Není mezi nimi lidí tak nízkých, kteří se neostýchají přede tváří světa snižovati zásluhy muže, jenž umění domácímu prokázal služby neocenitelné. — Program dotčeného koncertu sestaven byl vesměs z skladeb Gadeových: „Na horách“, skotská ouvertura (op. 7.), „Jarní fantazie“ koncertní skladba pro 4 solové hlasy, piano a orchestr (op. 32), „Michel Angelo“, konc. ouvertura (op. 39.), „Křížáci“ pro hlasy solové, sbor a orchestr (op. 50.). Již 8 dní dříve byla všechna místa vyprodána. Celý dvůr královský byl také přítomen.

** V posledních 25 letech shořelo v spojených státech amerických 89 divadel! —

** V „Teatro sociale“ v Como provozována jest s úspěchem zpěvohra „Bianca Capello“ od Lovatiho Cazzulaniho.

** Vídeňský orchestr dám koncertoval posledně s výborným úspěchem v Turýně a v Miláně.

** Hanuš z Bülovu koncertoval s velikým úspěchem ve Varšavě; dne 16. t. m. vystoupil v Petrohradě i rázem sobě dobyl nejživějších sympatií. —

** Z Varšavy. Grosmanova nová zpěvohra „Duch Vojevody“ dosud láká obecenstvo u veliké míře. Zdejší skladatel Joz. Bržovskí odevzdal tyto dny novou svou zpěvohru „Rouvaert-Gentski pivovar“ ředitelství divadla ku provozování.

** Z Moskvy. Šerova zpěvohra „Rogněda“, nově uvedená v scenu, provedena byla ve prospěch slě. Kadminy (Rogněda) s nádhernou úpravou. Tentýž večír debutovala s úspěchem sl. Aristova (Izjaslav) žákyně paní Aleksandrové.

** Webrův „Čarostřelec“ byl nedávno v Madridě v tamnějším vlašském operním domě poprvé provozován. V hlavních partiích zaměstnání byly sl. Edelsbergova, Mantilla, pp. Stagno a David. Úspěch byl dokonalý.

** Antonín Kubinštein koncertoval dne 5. t. m. v Petrohradě za nesmírného a nadšeného účastenství obecenstva. Hrál mimo Beethovena, Chopina a Šumana také některé vlastní své skladby, zejména z nedávno vyšlých „Miscellanées“ op. 93: miniatury „Prés du ruisseau“, „Menuet“, „Sérénade“, „Valse“, dále „Nouvelle melodie“, (fis-mol) Impromptu (as-dur), barkarolu op. 5. a Valse-Caprice. Několik dní na to uspořádal druhý koncert, jehožto čistý výnos 5902 rublů věnoval účelům dobročinným.

** Liptov. Sv. Mikuláš. dne 22. února (Pův. dopis.) V minulém listě slíbil jsem, že Vám podám zprávu o nedávném koncertu našeho zpěváckého spolku „Tatran“, jehož program jste v „Daliboru“ laskavě již sdělili. Hojně shromážděné obecenstvo bavilo se výtečně. Především přispěly ku oživení večera toho dovedné naše pianistky slečny Irena Šolcova a Klema Pátkova, jež zvláště ouverturu k opeře „Zampa“ s ohněm a jádrným úhozem provedly. Mezi sbory největšího ohlasu v obecenstvu našem došel smíšený sbor „Sen“, jenž musel býti opětován. Kdo zná dokonale poměry zdejší, kdo pováží, že sbor naší pěvecké jednoty sestává ponejvíce z mladistvých diletantů, kteří zpěvním hodinám jen málo času věnovati mohou, ten uzná s jakou pílí a vytrvalostí přikročiti musel ředitel ku cvičení sborů těch.

Vůbec vysloviti musím řiditeli spolku p. Karlu Ruppeldtovi pochvalu neobmezenou za to, jak usilovně pečuje každoročně o zdejší ruch umělecký: cvičí neunavně síly pěvecké, hledí získati vždy nejlepší síly virtuosní, aby jen koncertům každoročně pořádaným ku většímu lesku dopomohl. Škoda, že všechny zdejší hudebně nadané síly stejně nesmýšlí, neboť nedá se věru upříti, že by více zaujatosti pro věc tak krásnou, více horlivosti v účastnění se ve spolku tak dovedně řízenému neškodilo. Spolek náš čítá pouze 20 mužských a 16 ženských činných členů a mohl by zajisté nejméně 40 mužských a tolikéž ženských sil pěveckých čítati, kdyby většina našich hudebně věru velmi nadaných pánů i dám (mladomanželů) do spolku vstoupiti chtěli. Jen méně pohodlnosti — a spolek zdejší by zkvétal za nynějšího vedení v kráse netušené. Šlechta naše se na těchto „Tatranem“ pořádaných koncertech vždy dosud hojně účastňovala, což jí zajisté ku chvále slouží. — Směle možno zajisté říci, že zábavy, jež pořádá náš „Tatran“, honosí se pověstí nejlichotivější i doufáme pro budoucnost, že jednosvorným účinkováním všech zpěvu i hudby-milovných přátel dosáhnou ještě zdárnějšího rozkvětu!

T.

** *Z Petrohradu.* Na Mariinském divadle připravuje se k provozování Čajkovského původní histor. zpěvohra „Opričnik“.

Kronika zpěváckých spolků a hudebních jednot.

** *Ze Sušice.* (Pův. dop. 18. bř. F.) Také u nás probouzí se snaha po čilejší činnosti hudební. Zpěvácký a hudební náš spolek „Sv. Václav“ chystá se opět k novému životu i doufáme, že budeme Vás moci zpravit o zdárných a potěšitelných výsledcích této snahy v nejbližší budoucnosti. Dne 2. února b. r. odbýval valnou hromadu, jejížto hlavním účelem bylo vykonání volby nového výboru, do kteréhož zvoleni: co předseda p. Jiří Kasl, co ředitel p. Frant. Gerner, dále pp. Frant. Angelis, V. Maule, Joz. Písecký, Jan Vrba, Mat. Kasl, J. Myslík a Ad. Langhammer. K vyzvání nového výboru přistoupilo k spolku mnoho nových členů účinkujících i přispívajících. Zvláště potěšitelný úkaz jeví se v tom, že se přihlásilo také 31 dám, z většiny zpěvu dobře znalých, jichžto spoluúčinkováním budoucí naše produkce nabudou rázu mnohem zajímavějšího a skvělejšího. Dne 10. února b. r. sezval nově zvolený p. předseda veškeré účinkující členy mužské, jimž v důkladné řeči vylíčil účel spolku, vybízejí je k svorné a vytrvalé činnosti. Stejně vřelou a srdečnou řečí oslovil p. předseda za tímtež účelem dne 14. t. m. veškeré shromážděné dámy. Jsme přesvědčeni, že povzbuzující jeho slova nepadla na půdu neúrodnou a že mezi členstvem veškerým uhostí se onen duch šlechetného závodění, z něhož jedině se rodí skutky krásné a veliké. Za stálý orgán svůj zvolil si spolek náš „Dalibora“, jehožto snahám z plné duše přizvukujeme, taktéž přistoupil co člen k „Matici hudební“. P. předseda předplatil pro spolek na časopis „Cecilie“, začož tímto díky mu vzdáváme. Taktéž vděčně nám spomenouti dlužno milého dárku, jímžto nás překvapil

p. Anger, rodák Sušický, nyní kapelník u komické zpěvohry ve Vídni, věnovav spolku našemu nový svůj sbor „Umlklo stromů šumění.“

** *Z Ml. Boleslavi.* (Pův. dop. N. V.) Druhá produkce zpěváckého spolku „Boleslava“ dne 15. t. m. měla zvláštní do sebe zajímavosti tím, že tu poprvé vystoupila u veřejnost ženská pěvecká jednota „Mlada“. Úspěch výstupu toho byl nade vše očekávání čestný; nebo sbory smíšené jsouce ve směr zdařile provedeny, nalézaly u obecnstva velmi četně zastoupeného vřelého ohlasu a přijetí, ano „Klučina“ od Štrebla a „Návrat plavců“ od Bazina musely být opakovány. To-liko u solového čtvero zpěvu ženského od Šuberta bylo by si přáti bývalo většího souhlasu v taktu a jemnějšího odstihování; myslíme, že tu jakási ještě ostýchavost byla závadou. Co nás naplňuje zvláštní důvěrou v činnost a rozkvět jednoty této, jest ono nadšení, kterým se k výkonu připravovala a kterým jej provedla. Bohdejž nadšení to nikdy neochabne, jakož — bohužel již se ho nedostává u sboru mužského, kde jakési nepochopitelné liknavosti, ano netečnosti u členů výkonných nelze zapříti, což vedlé nedostatku řádného a rázného prvního tenora, jakého jsme pohřšili odchodem p. Jandovým, bylo příčinou, že se nepotkalo provedení mužských sborů s takovým přijetím u obecnstva, jako smíšených. Trváme, že pp. členové nyní sami uznají, že nepovede k dokonalosti to pohodlí samolibé u nastudování sborů, v jakém si po tu dobu libovali a kojíme se naději, že po příští produkci bude nám možno docela jiný úsudek podati.

** *Dívčí zpěv. spolek „Ludmila“ v Pardubicích* přednese o velký pátek v děkanském chrámu Páně „Adoramus“ od Palestríny a „Improperia“ od Orl. Lassa a Lud. da Vittoria.

Zprávy z Prahy a z venkova.

* *Smetanova nová zpěvohra „Dvě vdovy“* nalezla při jejím věřejším prvním provozování nadšeného přijetí; skoro každému císlu bylo hlučně tleskáno, skladatel po každém jednání několikráte volán i odevzdán mu na jevišti jménem solistů naší opery skvostný stříbrný věnec vavřínový. Ctitelové jeho věnovali mu skvostnou stříbrnou taktovku. Věnců a kytic ani jsme nemohli spočítati. Takto obdržel mistr Smetana ovací velkolepou, jakáž se mimo paní Malé ještě žádnému na našem jevišti nedostalo, skvělé zadostučinění za všechny ty ničemné útoky, jimiž „Huč. listy“ a čístí jich pomocníci za posledních dob s zběsilostí až směšnou naň se řítili. Divadlo bylo až do posledního místečka vyprodáno.

* Dne 25. t. m. provedena byla v hlavním chrámu Panny Marie před Týnem řízením ředitele kůru p. Fr. Kavána vokální mše pro smíšené hlasy od K. Bendla, o níž jsme již v lonském ročníku „Dalibora“ bližší úvahu podali. Znamé „O Maria“ od Jelena vloženo bylo co graduale. Novinkou bylo offertorium od Fr. Kavána skladba rovněž vokální pro smíšené hlasy.

* Na X. slavnostní mši od V. E. Horáka, která co nejdříve tiskem a nákladem firmy: Em. Starý a spol. vyjde, přihlásilo se až dosud 42 předplatitelů

„Dalibora“, kteří té vyhody požívají, že skladbu tuto obdrží za poloviční cenu, totiž za 3 zl. r. č. Upozorňujeme ctěné naše pp. odběratelé, že výhody této použití lze jen do 15. dubna t. r.

* *Tomášková slavnost jubilejní.* Sdělili jsme již ctěným čtenářům „Dalibora“, že hudební odbor musea království českého hodlá oslaviti důstojným způsobem dne 17. dubna b. r. 100 letou památku narozenin Václava Tomáška, jednoho z nejpřednějších hudebníků, jimiž se vlast naše honosí. Komitét k uspořádání jubilejní této slavnosti sestavený, započal již s pracemi přípravnými a ustanovil se již v schůzi dne 25. t. m. odbývané na programu slavnosti, jež tuto sdělujeme. Dne 17. t. m. ráno provozovati se bude v chrámě Panny Marie před Týnem velké rekviem Tomáškovy, jedno z nejslavnějších jeho děl (řízením páně Kavánovým). Tentýž den zasazena bude pamětní deska na domě (č. p. 15 v Tomášské ulici), kdež oslavenec žil a zemřel (5. dubna 1850). Následující pak den uspořádán bude slavnostní koncert, v němž spoluúčinkovati budou první umělecké síly pražské. Program ke koncertu tomuto ustanoven následovně: I. Odděl.: 1. Overtura k opeře „Serafina“. Op. 36. 2. Dvojzpěv „Loučení se Hektora s Andromachou“ s prův. orchestru. Op. 89. 3. Eklogy pro piano. 4. „Sbor cikánů s průvodem orchestru, op. 111. II. Odděl. 1. Overtura do es-dur, op. 38. 2. Písně české (z Královského rukop. a z Hankových písní). 3. Rhapsodie pro piano. 4. Zpěvy a sbory k Šilerově dramatu „Nevěsta Mesinská“ — vesměs to skladby Tomáškovy. Za předsedu komitétu slavnostního zvolen pan hrabě Karel Šönbörn. Příští sezení odbývá se v neděli dne 29. t. m. o 4. hod. v museu.

* *Nové zpěvohry.* Z d. Fibich pracuje na nové velké zpěvohře „Frithjof“, jejížto hlavní látka vzata jest z dějin dánských. — F. Z d. Skuherský taktéž zanáš se s velkou vlasteneckou zpěvohrou „Jaroslav“.

* *Táborský list „Český Jih“* — věru že sotva ku cti českému jihu — píše v č. 25. takto: „Ano, opera jest na hodně nízkém stupni a byla-li silnou stránkou divadla našeho, jest nyní jeho Achillovou patou. Za řízení p. Smetany, jemuž někteří entusiasté a přátelé v hyperbolických chválořečích stále a stále podkuřují, jde to s naší operou stále dolů. Novinku slyšíme málo kdy a ještě řídkěji vídáme p. Smetanu u pultu kapelnického. Z původních oper nedává se než „Prodaná nevěsta“, jiní skladatelové odstrkují se nešetřně do kouta“ atd. Poctivému tomu pisateli tudíž není známo, že v letošní zimní sezoně čítati můžeme pět novinek operních, kdežto jiná a to skvěle dotovaná divadla dvorní čítají jednu neb nejvýše dvě novinky? Také ani tolik ubožák nevěděl, že vedle „Prodané nevěsty“ provedeny byly Šeborovy zpěvohry „Husitská nevěsta“, „Drahomíra“, Rozkošného „Svatojanské proudy“? Kdo sahati musí ku lži tak zjevné, aby potupiti mohl nejpřednějšího z našich umělců, vylučuje se sám z řady počestných lidí! Jak nazvati však máme jednání „Hudebních listů“, kteréž se neostýchají bídáctví takové s nezatajenou rozkoší ještě také skrovnému ovšem počtu svých čtenářů ohřívati? Odi profanum vulgus!

* Tyto dny meškala v Praze ruská zpěvačka paní

Poljakova, kteráž nedávno v Paříži před vybraným posluchačstvem nemalý vzbudila obdiv krásným hlasem svým i výrazností zpěvu.

* *Sl. Emilie Bubeníčková* přislíbila, že opět vystoupí pohostinsku na českém jevišti, což zajisté přijato bude ve všech kruzích obyvatelstva pražského s velkým potěšením. Zahájena budou jejími hrami pohostinskými představení česká v divadle novoměstském.

* Tyto dny meškal v Praze výtečný hotovitel nástrojů smyčcových a rodák náš p. T. Zach z Vídně, i odevzdal opět p. prof. Koptovi jedny nové housle, práci to v pravdě mistrovskou, kteroužto postihl nejdokonalejší vzory vlašské v míře úžasné.

* Přátelům ruské hudby vítána bude zpráva, že kněhkupectví dra. Ed. Gregra a Fr. Dattla tyto dny zásobeno bylo petrohradskou firmou Bessela větším výběrem ruských původních skladeb, zejména z doby nejnovější pocházejících. Mezi nimi nalezájí se také úplné klavírní výtahy ruských původních zpěvoher: „Boris Gudunov“ od Musorgského, „Kamennij gost“ od Dargomijžského a „Pskoviťanka“ od Rimskij-Korsakova.

* *Z Brna.* (Přev. dop.) Jen zřídka přináší nám letošní saisona něco pozoruhodného. Nejvíce zajímavosti mají do sebe produkce z oboru hudby komorní, v jichžto pořádání se uvázali pp. Zinke (první housle), Brezovský (druhé housle), Mráček (cello), členové divadelního orchestru a Hummel (viola a klavír), kapelník městského divadla. Dosud hrálo se třikrát: 21. prosince m. r. (kvarteto od Mozarta do c-dur, čís. 6. — Mendelssohnovo trio, op. 49 do d-mol — Haydnovo kvarteto op. 94 do g-dur), 6. ledna b. r. (kvarteto od Beethovena do f-dur op. 59 — variace z Haydnova tak zvaného kvarteta „císařova“ — Šubertovo kvinteto op. 114) a 15. března — (Mendelssohn-Gade-Šumann). — Produkce tyto v sále německého gymnasia pořádané poutají k sobě plnou pozorností nečetného ale kompetentního obecnstva, jež se z hudebních kruhů našich skládá. Páni pořadatelé zasluhují tím většího uznání, ano obecnstvo naše častými produkcemi „Florentinů“ nakloněno jest činiti požadavky velmi přísné. Vyslovujeme jim tudíž milerádi svou spokojenost a těšíme se, že nezůstane pouze při 4 obmyslených produkcích, nýbrž, že páni pořadatelé nás každoročně cyklusem tak vzácných produkcí obdaří a k oživení hudebního ruchu v Brně přispějí. Mä n n e r g e s a n g s v e r e i n a hudební spolek odbývaly po jednom koncertu. Poslednější bude míti druhý letošní koncert koncem t. m., k němužto sestaven velmi krásný a zajímavý program. — V příštím dopisu zmíním se o něm podrobněji. — D. 8. března pořádala „beseda Brněnská“ koncert za spoluúčinkování houslisty Vám známého, pana Ševčíka z Vídně, a zpěvačky slč. Fil. Thomsovy (mezzosopran) taktéž z Vídně. Úspěch koncertu byl rozhodný, což platí v míře ještě vyšší o koncertní besedě „řemesln. besedy Svatopluk“ dne 14. břez. odbývané. K této zavítal k nám pan Josef Lev z Prahy; tím zajisté řečeno vše; ještě dnes jsou výtečné výkony jeho (o kterých i „Brünner Zeitung“ praví, že byly „wahrhaft meiste-haft“) předmětem denní rozmluvy v naší společnosti. Pan Lev svými přednáš-

kami (zpíval arii z Rossiniho „Popelky“, arii prince Miroslava ze „Zakletého prince“ od Hřimalého a dvě roztomilé písničky jím samým složené) přechytlé obecenstvo v pravém slova smyslu unesl, tak že bouřlivého potlesku a volání nechtělo býti ani konce. Při této besedě přednesen po dlouhé době opět jednou Křížkovského velkolepý sbor „Cyrill a Methoděj“ s průvodem piana a plechových nástrojů. Následkem malého počtu zpěváků nebyl výsledek sice znamenitý, ale vzhledem k obtížím skladby velmi slušný, což pěvcům i sbormistru panu Janáčkovu slouží věru ku cti. Pan Zinke přednesl dvě houslová sola a ve spolku s panem Mráčkem a p. drem. Illnerem dvě věty z jednoho tria od Beethovena. —

* *Koncerty.* V tomto týdnu zvláště dva dobročinné koncerty vynikly skvělými programy svými daleko nad niveau obyčejného proudu koncertního a zasluhují aby z ryze uměleckého stanoviska co vzory se skvěly všech u nás poněkud v diskredit přivedených koncertů dobročinných. Ve prospěch gymnasistů uspořádán byl koncert dne 24. března. V programu zvláště imponovaly tři pozoruhodné novinky a sice dvě skladatelů domácích a jedna, kterouž zahájen byl koncert od Jurije z Arnoldu ruského skladatele a známého spisovatele výtečných článků, o stavu ruské hudby pojednávajících. Tato orchestrální skladba, předehra totiž k dramatu „Boris Godunov“ zosnována jest na motivech velkolepých, markantních, plných síly, jádra jakož i charakteristické fysiognomie. Chváliti musíme bohatou invenci hudební, z níž dýše věrný ohlas ruské písně národní; velmi prospěšně působí zvláště poetickým duchem ovanuté spracování motivů základních; že bohaté tvary harmonické jakož i nad míru skvělá instrumentace vyrůstá z půdy nejmodernější, rozumí se samo s sebou při skladateli, jenž bojuje pro ideu sloučení nejmodernějších vymožeností v oboru hudebním povšechném s národním charakteristickým elementem čistě slovanského ducha. Koncert uzavřela velmi důstojně druhá nová orchestrální skladba „Veseloherní ouvertura“ od Zdenka Fibicha meškajícího nyní ve Vídni. Skladba tato, o níž jsme již při jejím dokončení v loňském ročníku pochvalnou přinesli zprávu, jest v rozměrech menších komponována a hodí se ladnou svou formou i bujaře rozmarným životem vnitřním co úvodní část hudební k některé ze salonních našich domácích veseloher i doufáme že p. kapelník Čech, jenž novinku tuto pečlivě nastudoval, starost o to povede, abychom rozkošnou tuto skladbu Fibichovu v divadle našem, kde beztoho při veseloherě či činohře slyšíme neustále jen staré otřepané skladby, častěji uslyšeli. Základní kámen, na němž jaksi celý program spočíval tvořilo velkolepé Skuherského „Credo“ z vokální mše slavnému reformatoru hudby chrámové Wittovi věnované. Ryze církevní duch, jenž z práce této vane, činí ji tím vzácnější v naší reformou hudby chrámové se pilně zabývající době, i bylo by záhodno, aby šťastný skladatel netajil déle celou skladbu svou ve tmách psacího stolku a provedl celou mši při nejbližší příležitosti; neboť pakliže smíme souditi ze zdařilého tohoto „Creda“ na dílo celé, tu máme všechnu příčinu žádati o brzké uvedení celku v širší kruhy obecenstva. O ostatní piecy dělily se slečny Strikova a Rätzenbeckova a houslista p. Böh z Rostkronů. Prvně jmenovaná zvučného sobě dobyla jména zvláště od doby posledního svého samostatného koncertu, v němž se osvědčila co síla velenadaná, od níž možno pro budoucnost mnoho zdárného očekávati. Houslista p. Böh přednesl koncert Mendelssohnův s čistým klidným tonem a velmi se líbil. — V celku zdařilejším a vábnějším programem vynikal den na to uspořádaný koncert ve prospěch filosofů. Tři původní velké orchestrální skladby našich komponistů tvořily jádro celku, okolo něhož v ladném skupení vynikaly výkony slavné naší pěvkyně slč. Bubeníčkové, jež nejen výtečným přednesem nýbrž i celistvým poetickým zjevem svým rozšířiti dovedla veškeré obecenstvo. O zdařilý výsledek solových čísel dělili se s umělkyní zmíněnou slč. Strikova a basista pan Mareš, jenž krásným hlasem ač poněkud mdlým výrazem

přednesl Šubertova „Wanderera“ a známou národní „Bože můj, otče můj“. Slč. Strikova se tentokráte udržeti dovedla na výši uměleckého naladění svého. Hrála našeho Duška slavný vojenský koncert s průvodem orchestru, etudu od Chopina (do f-dur) a scherzo od Veita, tedy vesměs skladby slovanských skladatelů. Slč. Bubeníčková zavděčila se obecenstvu především jemnocitým svým přednesem tří krásných národních písní; těžiště svého spolupůsobení složila v Gounodově meditaci „Ave Maria“ na Bachovo prvé praeludium z temperovaného klavíru: zde totiž ctěná umělkyně rozvinula v nejskvělejších lesku krásné zpěvní své prostředky zvláště ve vyšších polohách svého zdravého, svěžího fondu hlasového. Při čísle tomto provázeli slečnu pp. Sitt (housle), Foerster (harmonium) a dr. Procházka (piano). Z oněch zmíněných orchestrálních skladeb jsou nám již dvě z dřívější doby známy, totiž Dvořákova genialně koncipovaná předehra ku zpěvohře „Král a uhlíř“ a Skuherského znamenitá fantasie na Máchův „Máj“, o níž jsme nedávno podobný přinesli rozbor. Výhradní novinkou byla nově komponovaná předehra ku zpěvohře „Lejla“ od K. Bendla, jež skvěla se v čele programu a velmi se líbila. Z čistě orchestrálních skladeb jest to zajisté Bendlova nejzdařilejší práce, jež vždy bude ozdobou koncertů orchestrálních. Jsou tu v přísue práci thematické provedeny oba motivy Almamena i Lejly: onen bouřný, pln náruživé energie, tento pak něžný, touhyplný se slzou utrpění lásky v oku krásném. Stupňování prostředky orchestrálními jest přímo úchvatné, harmonisace šťavnatá a thematická práce překvapující. Že skvělým tímto portálem celá budova nejzdařilejší Bendlovy opery jenom získala, jest patrné. Hlavních zásluh sobě získal o uspořádání obou koncertů sestavení výtečných programů p. kapelník Čech, jenž se po oba dny znovu osvědčil co vytrvalý i obezřetný dirigent mas orchestrálních. X

* *Musica sacra.* Reforma hudby církevní v městě našem snahou několika mužův o dobro věci samo pečujících prováděná neustále šířeji se rozmáhá a hlubších kořenů zapouští. Hlavní jádro chvalné této novoty spočívá, jak jsme již častěji měli příležitost naznačiti v chrámu sv. Vojtěcha, kde tamnější ředitel kůru prof. Jos. Förster nad obyčej precizně má sestudovaný sbor, s nímž nyní se odvažuje — podotýkáme hned ku předu, že se štěstím rozhodným — k neustále vyšším, obtížnějším úkolům. Tak provedl minulou neděli velkou mši pro smíšený sbor a varhany („In Honorem Sanctae Luciae“) od dra. Frant. Witta, v nynější době mnoho jmenovaného muže, jenž stojí v čele celého reformatorského hnutí v Německu. Jest to práce ovšem v přísném slohu provedená a našinec věru nevyhází z podivu, jak možno s tak skrovnými prostředky výrazu hudebního tak velkých a úchvatných účinků se dopracovati. Zvláště „Credo“ působí mocí neodolatelnou: jest plno pravdivého výrazu a ušlechtilého nadšení. První z vložek totiž „Graduale“ od Hahna „Diffusa est gratia“ jest prací poněkud lehčího rázu. Za to jest druhá vložka Offertorium „Ave Maria“ od Jos. Förstra skladbou ducha tím ušlechtlejšího a výrazu v zbožném zanícení vroucnějšího, i podotýkáme s obdivem, že se v neobyčejné míře podařilo šťastnému skladateli docílit v této skladbě zvláštní onen ráz velkých slavných mistrů starovlašských, jenž vždy s mocí úchvatnou nitra našeho co synů pozdějších století se dotýká. Ačkoli tak se přiblížil ku vzorům dávných těch velmistrů, předce na druhé straně zachoval v práci své zvláštní ráz individuální a tím též originelní. Že skladatel musel veliká studia prodělati v oboru tomto, než se dovedl vžiti ve svých skladbách v ducha toho ryze církevního umění,

leží na bíledni; za to smíme též doufat, že Foerstra vždy počítati budeme mezi nejprvnější mistry, jež dosavadní náš velmi chudý odbor hudby církevní zdařilými pracemi valně obohatí! — V stejném směru praktického provádění reformy hudby chrámové pokračuje též co nejchvalněji nynější ředitel kůru u sv. Ducha p. J. Starý.

X.

* V zábavě hudebním odborem „Umělecké besedy“ dne 19. t. m. uspořádané bylo prvním číslem programu nové smyčkové kvarteto Zdenka Fibicha, první to práce jeho tohoto druhu a to ihned práce velmi zdařilá. Hudební myšlenky v této jeho skladbě jsou původní, samostatné, prochnuté vřelým citem a zbudované s úplnou znalostí techniky v stavbě kvartetní v jednotný výtvar bohatého ducha a plodné, pestré obraznosti. V první větě, allegro, proplétají se dva rozkošné motivy, z nichž první, sladká, lichotivá to mluva lásky je jaksi nalehavě opěťovanou prosbou, na kterou odpovídá druhý motiv, snivá, cituplná to protimluva se znakem národního nápevu. Po krátké, vážné cesure vede první motiv, který byl na okamžik — snad že prosba jeho zůstala oslyšena — zachmuřil tvář svou, svůj roztomilý, tklivý dialog s motivem druhým dále. Druhá věta, andante, počíná hluboce citěným, vroucím zpěvem, který má taktéž nepopíratelnou národní tvářnost. Zpěv tento rozvíjí se v patheticky vzhůru se pnoucí thema, jež přerušeno úsečnými akordy, uchvátivšími je jak prudkým a trpkým žalem, málomocné a beznadějně klesá s bolestným povzdechem. Na to ozývá se opět první vroucí a dojemný nápev doznívající v teskných zvucích hlubokého bolu. Třetí věta, scherzo, je naskrz původního, v kvartetních skladbách zcela nového a neobvyklého rázu. V rytmu a ve způsobě polky prohání se zde dovádívý motiv s okem radostí zářícím a tvoří také tím obdobu k ušlechtilým, podobným motivům Chopinovým, v jeho mazurkách neb polonezách, že v největší, nevázaně veselí vnikají tony s nádechem bolestným, elegickým, takřka úsměv na rtech, kdežto oko, dříve žářem rozkoše se trpytící, kalí se slzami. Jest zajisté proto tato věta kvartetní rázu ryze národního v nejušlechtlejším toho slova smyslu, ač jinak spadá svou harmonizací a celou svou stavbou zúplna v obvod moderní hudby, tak, jako ony skladby Chopinovy jsou ryze národní, byť i byly svého času zasáhly reformatorně v takovýto druh klavírní hudby, byť tudíž i byly zjevy a výtvořiny novými. Nebo v tomto ohledu tvoří zajisté umělec, který má bystré oko a zdravé srdce při pozorování celé podstaty života svého národu, jedině hudbu národní a nikoli národ sám. Proto může a musí také jíti vždy hudba národní, která chce činiti nároky na to, že jest dílem uměleckým, ruku v ruce s celým hnutím a všemi zkušenostmi hudby svého času, hudby moderní, a musí proto býti vždy novou, vždy ku předu spějící, nikoli snad pouhým odvařem toho, co zoveme písní národní, a co je výtvořem jednak v mezích svých velmi úzkým a jinak odvislým od oné doby a vkusu jejího, v níž byly písně ty vznikly. Národní puritanismus v této věci byl by s to, zničit na dobro každý nový výkvět pravé národní hudby umělecké. — Čtvrtá věta, presto a maestoso, počíná kvapným, nepokojem zmítaným motivem, jehož antithesou je hrdě vzpřímené thema, plno síly a vzletu. Několikrát střídavě opěťovány, splývají oba tyto motivy v jednu bytost, cello vede první onen motiv v náručí motivu druhému, hranému ostatními třemi nástroji a kvarteto končí široce rozloženým, dithyrambickým povznešeným, takřka již orkestrálním druhým motivem této poslední věty. Celá tato skladba svědčí opět co nejvýmluvněji o skvělé tvůrčí síle skladatelově, která, vyjímaje několik málo jednotlivostí, jež v provedení nástrojů kvarteta nezněly zcela tak, jak bylo skladatelem při tvoření jejich zamýšleno, podala nám dílo dokonalé. Provedení tohoto kvarteta s prvním houslistou p. Koptou v čele, jevílo tu nejlepší snahu a píli, nebylo však provázeno ve všech svých částech stejným zdarem, jelikož není možno, aby na kvap se-stavené kvarteto, které není ještě sehráno, podalo výkon zcela bezvadný a v souhře dokonalý. — Dále zahrál výborný, mladistvý houslista p. Kopta Šumannovo „snění“ a piecu z Vieuxtempsovy suity s cituplným přednesem, pevným tonem a velkou zručností. Baritonista p. Kinský deklamoval pak Pře-

myslův čarokrásný úchvatný zpěv ze Smetanovy „Libuše“, zpěv to plný plamenného citu a hrdinného, bohatýrského nadšení, jehož melodická část má svou arsi a thesi ve výtečné ryze české deklamaci slovního podkladu, plyne tudíž co do vzniku svého z principu deklamatorního, v hudbě dramatické nyní již všude uznaného a přijatého. O národním razutého zpěvu platí totéž, co bylo o kvartetu Fibichově řečeno, jen že zde zvláštnost českého přízvuku v hudebně vzorně deklamovaných slovech dodává této dramatické hudbě ještě významnějšího tvaru nejušlechtlejší hudby národní. P. Kaan pianista, požívající již jména velmi zvučného, hrál s cellistou p. Šrámkem dvě skladby vlastní pro klavír a cello. Obě tyto skladby, „romance“ a „zastaveníčko“ jsou velmi pěkné, co nejpečlivěji provedené kresby a v obou je základní ton se všemi svými podpůrnými barvami výborně postížen. Souhra obou hráčů byla souladná, stínem a světlem vhodně opatřená. Skončena byla tato zábava jednou větou z nové sonaty Dvořákovy pro klavír a housle, provedenou pp. Kaanem a Koptou. Třeba litovati, že nebyla provedena celá tato skladba, poněvadž dojem jednotlivé její části byl toliko kusý, nemaje oporu v myšlenkové soustavě celého díla. Nicméně byl dojem tento značný a velmi závažný. Hrání adagio ze sonáty té. Úvodem je temný, mrakem trudnomyslnosti zastřený motiv, který opět a opět modulován poznenáhla mračnou rouškou ze sebe stírá a přeje průchod slunečnému zásvitu ve velmi krásné, kolébaté a tišící melodické frasi. Tato stále stupňující, září posléz plným slunečným pálem, halí se však záhy zas v nové kupící se mraky a věta tato končí prorývající ve své závěrečné části hloubí duše, zvuky sestupujícími jako v nejtajnější úkryt srdce bolem rozervaného. Dovoleno-li souditi z věty této na ostatní část této sonáty, nutno uznati, že Dvořák vytvořil v ní skladbu velmi krásnou, naskrz původní a na nejvyšší zajímavou. Jediné co by bylo lze vytknouti tomuto adagiu, jest někdy bezúčelné hromadění příkrých, nerozvedených disonancí, a poněkud krátkodeché sestavení jednotlivých motivů, kdežto by skladba sama snad širším jich rozkladem, any o sobě jsou krásné a na nejvyšší půvabné, ještě většího lesku a sytější barvy byla nabyla. Tato výtka ovšem nikterak nemá a nemůže zalconiti znamenitou působnost skladby našeho geniálního Dvořáka. Sehráno bylo toto adagio výborně i v klavírním i v houslovém partu. Oba hráči jsou jak v technickém ovládnutí svých nástrojů, tak i v oduševněném přednesu stejnorodí. Obecenstvo štědřilo všem číslům programu hojnou pochvalou.

—pp—

* *Poloroční zkoušky v ústavěch* pražských odbývají se v těchto dnech s úsilím neunavným i vydávají svědectví o tom rodičům i přátelům, jaké pokroky a mladí jich nadějní umělci i umělkyně učinili. Minulé pondělí navštívili jsme hudební ústav Jana a Pavlína Čabounových na široké ulici i přiznáváme se již ku předu, že překvapeni jsme byli výkony téměř všech žáčků, jež zúčastnily se koncertní produkce na konci zkoušek provedené. Slč. Guglielma Florova, Aug. de Hollenfferova, slečny Clara a F. Müldnerovic, Betti Forsterova a zvláště sl. Josefiny Strengova — všechny žakyně mají choulostivou stránku techniky klavírní již za sebou i pozorovati bylo, že vedle naučeného i jakýsi samostatný individuální ráz v pojmutí skladeb a přednášení jich si šťastnou u nich cestu klestí. Moment to zajisté pozoruhodný a pro budoucí zdar jich hudebního vychování významný. Hlavní pozornost všeho přítomného posluchačstva obracela na se žakyně, jež poslední jsou v programu (corona finit opus) velkou si zvolila úlohu ku provedení a s vítězným zdarem si počínala stupňující výraz nadšení samobytného až k mohutné frázi závěrečné srostoucí neustále silou v úhozu téměř mužném. Jest to slč. Josefiny Strengova, jež hrála Lisztovu mohutnou „koncertní parafrazu“ z Mendelssohnovy hudby

ke „Snu noci Svatojanské“. Zjev tento na mládí své překvapuje nejen neobyčejnou téměř bezvadnou obratností technickou, nýbrž hlavně přednáškou rozumnou i nadšením vniterním oduševněnou, tak že směle tu můžeme prorokovati — ač bude-li se vyvíjeti i na dále stejným krokem — zajisté skvělou budoucnost uměleckou.

x.

Česká zpěvohra. „Marie, dcera pluku“ (Donizetti) — „Linda“ (Donizetti k benefici slč. z Ehrenbergů). — Slč. Boschettiova, jež jedním rázem co „Marketka“ sobě v obecenstvu pražském dobyla hojných sympatií, vystoupila ještě po dvakráte na našem jevišti se zdarem ne méně skvělým a sice vždy v titulní úloze Donizettiho operety „Dcera pluku“. Co jsme o krásných vlastnostech slečniných poprvé pověděli, to platí i nyní v míře tím větší; podotýkáme jen, že slečnin celý zjev lépe účinkuje v seriosních úlohách, kde ušlechtilá vášeň slečnina razí sobě cestu proudem pathetickým, vznášejícím se po vysokém kothurnu tragické rekyně. Že jméno její zůstává v paměti obecenstva našeho památku velmi čestnou, jest z ovací slečně při každé příležitosti přinášovaných patrně.

Donizettiho „Linda ze Chamounix“ jest nejslabší prací skladatele toho a nejlarmoyantnější komedií i co do textu i co do hudby. Vzdor tomu honosí se mnohou zdařilou ba i charakterističnou partí, která pakliže provedena jest dovednou silou uměleckou, mnohdy i úchvatněji působiti může na širší kruhy obecenstva. Tak efektovala slč. z Ehrenbergu v titulní úloze a téměř po každém výstupu, po vděčnějších momentech byla od cetně shromážděného obecenstva hojně pochvalou obsypávána. Že i při objevení se byla vřele uvítána a kyticemi i věnci vyznamenána, rozumí se při oblíbenosti umělkyně té samo sebou. Vedlé ní vynikala slč. Hanušova co „Pierotto“ velmi prospěšně. Pan Vávra (Carlo) měl šťastný večer jsa dobře disponován; podobně měl i p. Lev zvláště šťastnou hodinku a věru neodolatelně přednesl zejména kletbu ve finale druhého jednání. Celek vedením p. kap. Čecha šel hladce i precizně.

x.

Směs.

Myšlenky o hudbě.

Výroky slovutných skladatelů a spisovatelů o hudbě.

Sebrala La Mara.

II.

Zákony, meze, pokrok.

(Pokračování.)

Čím více přesvědčujeme se o mnohotvárné té jednotě, kteráž vším mírem vládne, v jehož středu se člo-

věk nalezá, a o oné, jenž vlastnímu jeho životu a dějinám panuje, tím spíše uznáme mnohotvárnou jednotu v umění a tím spíše budeme se snažiti, abychom vystříhali se oné zhoubné náklonnosti, ji dle své vůle omezovati, podobni v tom jsou zahradníkům, kteří vegetaci hubí, jenom aby keře v jedné čáře stály a kteří zdravý strom pro tvar umělý zmrzačují. Nikde v živoucí organické přírodě nenalezáme forem přísně geometrických a mathematických, proč bychom je tedy vnucovali hudbě, proč bychom ji v přísnou, omezenou nějakou soustavu vtěsnati usilovali? K čemu všecko to namáhání, chtíti omezovati svěží ty letorosty přírody a umění? Marné snažení! Prvního dne, kdy sadař zhoubné nůžky své odloží, vyrostou tak, jak mají a musejí.

A. B. Marx, Berlioz u. s. Haroldsymphonie.

Listárna redakce.

Sl. Anně Šetřilové ve Vídni. Srdečné díky. Račte si častěji na nás spomenouti. Administrace „Dal.“ obdrží od Vás 5 zl. 60 kr.

P. B. v Jindř. Hradci. S potěšením shledali jsme v skladbách Vašich živý a vřelý cit pro krásu hudební a výraz ušlechtilý, vytýkati Vám však musíme, že nespracoval jste dosud v nitru svém ducha moderního, bez něhož žádný skladatel, chce-li se ve světě dodělati nějakého úspěchu, více obstáti nemůže. Haydnova a Mozartova doba nemá pro nás jiného než historického významu, študovati ji musíme, ovšem, avšak nesmíme podle ní struny svého srdce nalazovati. Protož radíme Vám, byste pojal v ducha svého veškeré vymoženosti moderní zejména v oboru harmonie, spracoval je v sobě dle individuality své a s plnou důvěrou v nadání své jen neunavně dále pracoval — pak zajisté doděláte se výsledků zcela jiných.

P. Mal. v Hořicích. Srdečné díky. Dáváme rozhodně přednost písni první, poněvadž kladete v ní větší důraz na deklamaci i charakteristický výraz hudební. S pouhými akordickými průvody klavírními a otřepanými frásemi, třebať zněly sebe prstonárněji, v jakých si dosud u nás libují někteří vyrabitelé různých „písniček“, věru bychom se učinili směšnými v ostatním vzdělaném světě hudebním. Nynější doba žádá ve všech oborech výraz vnitřnější, vroucnější a přede vším poetickou invenci — plané „písničkářství“ jest v době, která činí k umělci tak veliké úaročky, mírně řečeno veliký anachronismus. Protož nedejte se v tomto ohledu nijak klamati, jenom sledující pilně pokroky jiných národů a bedlivě z nich pro nás těžíce, můžeme se jim jednou vyrovnati! Bližší sdělíme Vám ještě písemně.

(Zasláno.)

Na veliký, už 16. rok vycházející politicko-satyrický obrázkový týdeník

„HUMORISTICKÉ LISTY“

předplácí se v knihtiskárně Jos. R. Vilímka v Praze na Spálené ulici, nové čís. 4. (proti „Myslíkům“) čtvrtletně poštou 1 zl. 45 kr. a bez poštovní zásílky 1 zl. 25 kr. Všeho druhu **inserty** do „Hum. Listův“ přijímají se též tam vždy nejdéle v pátek dopoledne a upraví se dle přání. Ceny jich jsou levné, rozšíření je velké a každé číslo vždy osm dní v rukou obecenstva po všech vlastech českoslovanských.